

مجموعه کتاب‌های مبحثی هنر

تئوری جامع موسیقی

شامل:

تئوری موسیقی کلاسیک غرب

تئوری موسیقی ایرانی

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

مؤلفان: کامران همت‌پور - حسن نساری

ویراستار و رسام: آزاده قلمبر

کانون فرهنگی آموزش

همت پور، کامران
تئوری جامع موسیقی: شامل تئوری موسیقی غرب (کلاسیک)،
تئوری موسیقی ایرانی، پرسش‌های چهارگزینه‌ای / مولفان کامران همت
پور، حسن نساری، ویراستار و رسام آزاده قلمبر. — تهران: کانون
فرهنگی آموزش، ۱۳۸۲.
۱۶۰ ص. مصور (پارتیسیون)، جدول. — (مجموعه کتاب‌های
مبختی هنر)

۱۲۰۰۰ ریال : ISBN 964-326-923-X

عنوان دیگر: مجموعه کتابهای مبختی هنر تئوری جامع موسیقی.
فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
واژه نامه.

چاپ اول: ۱۳۸۲

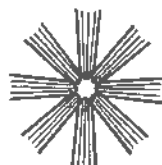
۱. موسیقی — نظریه. ۲. موسیقی کلاسیک. ۳. موسیقی ایرانی.
۴. موسیقی — آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه). الف. نساری، حسن ۱۳۵۷
— ب. قلمبر، آزاده، ویراستار. ج. عنوان. د. عنوان: مجموعه کتاب‌های
مبختی هنر تئوری جامع موسیقی.

۷۸۱

MT ۶/۸۵۹

۸۲۰۳۹۹۲۸م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات کانون فرهنگی آموزش

عنوان کتاب:	مجموعه کتابهای مبختی هنر تئوری جامع موسیقی
مؤلفان:	کامران همت پور - حسن نساری
ویراستار و رسام:	آزاده قلمبر
قطع:	وزیری
چاپ:	اول (۱۳۸۲)
چاپخانه:	نوبهار
تیراژ:	۲۰۰۰
لیتوگرافی:	امین گراف
قیمت:	۱۳۰۰ تومان
شابک:	(ISBN: 964 - 326 - 923 - X) ۹۶۴ - ۳۲۶ - ۹۲۳ - X

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر مجموعه
کتابهای طبقه بندی شده کاظم قلم‌چی

اسفند ۸۳

چاپ اول

www.ketab.ir

برای هر مرحله یک کتاب!

مسیر مطالعه در کانون فرهنگی آموزش ۵ مرحله دارد

روی سخن با دانش آموزان و اولیاء گرامی است. اصلی ترین خواست اولیا این است که فرزندان شان انگیزه درس خواندن داشته باشند و بی آنکه دیگری آنان را مجبور کند، خودشان به طور خودکار درس بخوانند.

این اصلی ترین مساله است اما آیا همه کسانی که مطالعه می کنند، به اندازه زحمتی که می کشند نتیجه هم می گیرند؟ جواب متأسفانه منفی است.

ما در کانون فرهنگی آموزش با برنامه ریزی آموزشی سعی می کنیم بهترین و مناسب ترین مسیر مطالعه را طراحی کنیم، آزمونهای منظم دو هفته یکبار، دفتر برنامه ریزی داوطلبان، جلسات مشاوره، نامه های مشاوره ای، همگی برای این منظور طراحی شده اند. یکی از مهمترین عناصر در برنامه آموزشی، کتاب است. با طراحی کتابهای کمک آموزشی کانون به داوطلبان مسیر مطالعه را معرفی می کنیم که با پیمودن آن، خوانندگان به تدریج از مرحله ای به مرحله دیگر گام می گذارند.

در گذشته بسیاری از داوطلبان نمی توانستند بخشی از توصیه های آموزشی ما را اجرا کنند. به عنوان مثال به داوطلبان می گفتیم پس از حل تمرین های کتاب، مسائل امتحانی مربوط به همان فصل را حل کنند، ولی آنها نمی توانستند این کار را انجام دهند، زیرا سوالات امتحانی را در اختیار نداشتند. به داوطلبان کنکور توصیه می کردیم یکی دو ماه قبل از کنکور به تمرین تست های مجموعه ای کنکورهای سال های قبل بپردازند، ولی آنها این مجموعه ها را در اختیار نداشتند و به دشواری می توانستند به طور پراکنده برخی از این مجموعه ها را بیابند. به هر حال در طی چند سال گذشته کوشیدیم تا منابع آموزشی لازم را متناسب توصیه های آموزشی آماده کنیم و این شاید برای اولین بار باشد که ابتدا طراحی یک مجموعه کامل و جامع از کتابها انجام می شود و سپس بر آن اساس، کتابها تالیف می گردند. در اینجا به معرفی مراحل پنج گانه مطالعه می پردازیم:

مرحله اول: ادراک — کتابهای سبز

الف) مطالعه کامل کتابهای درسی برای آموزش اصلی ترین و ضروری ترین مفاهیم

ب) حل تمرینات کتابهای درسی

ج) مطالعه جزوات و کتابهای کمک آموزشی که به تشریح نکات مبهم کتابها و معرفی نکته ها و روش های هر درس می پردازند.

در این قسمت ما کتابهای سبز را منتشر کرده ایم.

در مجموعه کتابهای سبز، شما ممکن است در یک درس چند کتاب مختلف را مشاهده نمایید، این موضوع تصادفی نیست. در واقع این امکان را برای مؤلفین مختلف فراهم نموده ایم تا کتابهای آموزشی خود را به داوطلبان عرضه کنند و داوطلبان مثلاً از بین دو یا سه کتاب آموزشی فیزیک یکی را که برای خودشان مناسب تر تشخیص می دهند انتخاب کنند، انتخاب یک نفر در میان چند نفر مؤلف و استاد صاحب نظر و صاحب سبک کاری دشوار و غیر ضروری است. در میان کتابهای سبز به دنبال بهترین نباشید به این فکر کنید که سلیقه آموزشی شما با کدام مؤلف سازگار تر است.

در میان کتابهای سبز، کتابهایی به عنوان «نکته ها و روش ها» منتشر شده اند. سبک کار در این مجموعه کتاب به این ترتیب است که پس از طرح هر مطلب کوتاه آموزشی و هر نکته یا هر روش درسی، مثالی از میان تست های کنکور که به آن موضوع ارتباط داشته اند ذکر شده است، به این ترتیب داوطلب مطمئن است که تمام نکاتی که مطالعه می کند برای هدف آموزشی او که کنکور است کاربرد دارد. در برخی موارد که استثنائاً مثال مربوطه در میان تست های کنکور وجود نداشته، مثال را مؤلف مربوطه خود طرح کرده است.

کتابهای میوهی — کتابهای قرمز

در این کتابها یک مبحث درسی از سطح مقدماتی تا حد پیشرفته آموزش داده می شود و تمرینات تشریحی و تست های مختلف در آن گنجانده شده است. مطالعه این کتابها برای کسانی که در مباحث خاص نیاز به مطالعه بیشتر دارند لازم است.

مرحله دوم: تثبیت — کتابهای خاکستری

پس از آموزش دروس و حل تمرین‌های کتاب، توصیه ما این است که دانش‌آموز به تمرین سوالها و مسائل امتحانی مربوط به همان فصل بپردازد تا ابتدا مطمئن شود که در حد امتحانات مدرسه بر موضوع درسی مسلط شده است و آنگاه اگر فرصت و انگیزه کافی داشت به سراغ مراحل پیش‌رفته‌تر برود.

مرحله سوم: تسلط — کتابهای آبی و کتابهای بنفش

در این مرحله داوطلبان به تمرین تست‌های کنکور در همان فصلی که مطالعه کرده‌اند می‌پردازند. در کتابهای آبی تست‌های کنکورهای سال‌های گذشته سراسری و دانشگاه آزاد اسلامی به ترتیب فصول طبقه‌بندی شده‌اند با تمرین این تست‌ها، داوطلب از میزان و سطح آموخته‌های خود آگاهی می‌یابد و بر موضوع درسی به تدریج تسلط می‌یابد. یکی از هدفهای ما در طراحی مسیر مطالعاتی داوطلبان این است که آنها متوجه شوند در چه عمق و حدی باید مطالب را بیاموزند و این را بدانند که مسئولان نظام آموزشی از آنان چه می‌خواهند. خوب است داوطلب خود تشخیص دهد که مطالعه چه مطالبی برای او ضروری است و اگر به هدف آموزشی دست یافت خود از آن آگاه شود و در ابهام و نگرانی دائمی به سر نبرد.

در کتابهای بنفش مدرسین مراکز استعدادهای درخشان تستها و سوالاتی را برای فصول مختلف تدوین نموده‌اند تمرین این کتابها را پس از کتابهای آبی توصیه می‌کنیم. مخاطبان این کتابها، داوطلبانی هستند که از سطح آموزش متوسطه به بالا برخوردار می‌باشند.

مرحله چهارم: ارزیابی — کتابهای مشکی

در این مرحله داوطلبان می‌توانند به ارزیابی سطح دانش و تسلط علمی خود بپردازند و خود را از لحاظ علمی با سایر داوطلبان مقایسه کنند. معمولاً داوطلبان کنکور با این مشکل مواجه هستند: آنها می‌دانند درس را خوانده‌اند ولی نمی‌دانند که در مقایسه با دیگران چه موقعیتی دارند.

در کتاب‌های مشکی سوالات امتحانی سالهای قبل آزمونهای کانون فرهنگی آموزش گردآوری شده است، از آنجاکه پس از هر آزمون به تجزیه و تحلیل کامپیوتری سطح دشواری سوالها می‌پردازیم و سطح دشواری گل آزمون را نیز مشخص می‌کنیم، هر داوطلبی می‌تواند در زمان تعیین شده سوالات یک یا چند فصل تعیین شده کتاب را به صورت تستی و در وقت مقرر پاسخ دهد، سپس از روی پاسخنامه درصد خام خود را محاسبه کند. علاوه بر این، داوطلب می‌تواند نمره تراز خود را از روی جدول رسم شده و بدون نیاز به کامپیوتر مشخص کند و جایگاه آموزشی خود را در میان تمامی داوطلبان تخمین بزند. سپس با بررسی پاسخنامه هر سوال تعیین می‌کند که به چه تعدادی از سوالهای ساده پاسخ داده، چه تعدادی از سوالهای متوسط را جواب داده و از عهده چند تا از سوالهای دشوار برآمده است. به این ترتیب هر داوطلبی می‌تواند شیوه مطالعاتی خود را تصحیح نماید و یک ارزیابی کامل از عمق و سطح آموخته‌های خود کسب کند.

مرحله پنجم: جمع‌بندی — کتابهای زرد

در پایان دوره، داوطلبان می‌خواهند آموخته‌های خود را جمع‌بندی کنند. یکی از مشکلات امتحانات مختلف و به ویژه کنکور در این است که برخی دانش‌آموزان مباحث جداگانه را خوب فرا می‌گیرند ولی وقتی می‌خواهند در یک آزمون کامل و مجموعه‌ای شرکت کنند با مشکل مواجه می‌شوند. بنابراین ما توصیه می‌کنیم پس از پایان مطالعه تک تک فصل‌ها داوطلبان به تمرین سوالها و تستهای مجموعه‌ای بپردازند و از این طریق به جمع‌بندی مطالبی که قبلاً آموخته‌اند بپردازند.

امسال در تدوین برنامه آزمونها روش جدیدی را گنجانده‌ایم تا داوطلبان بتوانند در طول سال نیز از میزان تسلط خود بر مباحث قبلی آگاه شوند. این بخش از آزمون را تحت عنوان «نگاه به گذشته - بدون مطالعه قبلی» قرار داده‌ایم.

ما با تکمیل مراحل پنج‌گانه مطالعه و تألیف کتابهای مربوط به آن امیدواریم دانش‌آموزان و داوطلبان بتوانند در مسیری هموار و صحیح به طور تدریجی آموزش ببینند، تمرین کنند و از آموخته‌های خود مطمئن شوند و گام در مراحل بالاتر بپنهند.

از شما خواننده گرامی نیز صمیمانه تقاضا می‌کنیم اگر پیرامون منطق آموزشی که در طراحی این کتابها رعایت شده است پیشنهاد، نقد و نظری دارید ما را از نظرات خود محروم نماند. به ویژه از صاحب‌نظران گرامی، دبیران، استادان، مؤلفان و برنامه‌ریزان آموزشی خواهش می‌کنیم ما را از کمک‌های فکری خود بی‌نصیب نگذارند.

کاظم قلم‌چی

خشک‌چوب و خشک‌سیم و خشک‌پوست از کجای می‌آید این آوای دوست؟

هنر، تفسیر عشق است و هدف اصلی و نتیجه‌ی نهایی از خلق یک پدیده‌ی هنری، تعبیر رمز و راز عشق نهفته در دل صاحب هنر است که جز از این طریق، قدرت بازگویی غوغای درون خود را نداشته ...
پرسید یکی که عاشقی چیست گفتم که چو ما شوی، بدانی

هنر جلوه‌های گوناگون و بسیار دارد که هریک به نوعی تعبیر عشق‌اند؛ گاهی پیام هنرمند عاشق به اهل راز، از راه چشم قابل دریافت است، بدین منظور در قالب نقاشی، پیکرتراشی، معماری و ... متجلی گردیده و در شمار هنرهای بصری قرار می‌گیرد؛ و گاه این پیام، سمعی و درک آن از راه شنیدن میسر است که دو تجلی عظیم آن، یکی شعر است و دیگری موسیقی ...

موسیقی در لغت به معنای «فن آواز خواندن و نواختن ساز» است. آهنگی که موجب حزن یا نشاط و محرک احساسات باشد. موسیقی، هنر ترکیب صداهاست و به همان راحتی که یک جمله را به کلام درمی‌آوریم، می‌توانیم صوت‌ها را به وسیله‌ی علامات و نشانه‌های بخصوصی که در موسیقی وجود دارند روی کاغذ ترسیم کنیم؛ که کتاب حاضر نیز همین هدف را دارد.

در این کتاب، شما با بیانی ساده و گویا، مبحث «تئوری موسیقی غربی و ایرانی» را خواهید آموخت. در کنار هم بودن این دو مبحث، علاوه بر درک بهتر تئوری موسیقی، شما را از مطالعه‌ی سایر کتب مستقل بی‌نیاز می‌کند.

این کتاب آغازگر مجموعه «کتاب‌های مباحث هنر» در کانون فرهنگی آموزش است. این مجموعه کتاب‌ها، به منظور برآوردن نیاز هنر جویان در درک عمیق مباحث هنری تألیف می‌شوند.

جا دارد از جناب آقای قلم چی که با بلند نظری خود، تولید این مجموعه کتاب‌ها را پذیرا شدند، هم‌چنین از خانم نرگس زاهدی حروفچین مجموعه و خانم آزاده قلمبر که زحمت ویرایش و رسامی مجموعه را پذیرا شدند نیز کمال تشکر را داشته باشیم، چرا که بدون یاری این بزرگواران، اتمام این مجموعه دشوارتر بود.

باشد که مقبول افتد

کامران همت‌پور - حسن نساری

فهرست منابع

- تئوری بنیادی موسیقی - پرویز منصوری
تئوری موسیقی - مصطفی کمال پور تراب
تئوری موسیقی - محسن الهامیان
نگاه به غرب - محمدرضا درویشی
نظری به موسیقی - روح‌اله خالقی
سرگذشت موسیقی ایران - روح‌اله خالقی
پیوند شعر و موسیقی - حسین علی ملاح
مروری بر موسیقی سنتی ایران - محمدرضا درویشی و بهمن بوستان
ریتم در موسیقی - حسن زندیاف
فرم در موسیقی - حسن زندیاف
زمینه‌ی شناخت موسیقی ایرانی - فریدون جنیدی
مجموعه سؤالات آزمون ورودی دانشگاه‌های هنری

فهرست

فصل اول	
تئوری پایه موسیقی.....	۱۲
فصل دوم	
وزن و ریتم.....	۲۲
فصل سوم	
فاصله.....	۴۰
فصل چهارم	
گام و تنالیت.....	۵۱
فصل پنجم	
آکوردشناسی.....	۶۸
فصل ششم	
اختصارات، نشانه‌ها.....	۸۱
فصل هفتم	
گام‌ها و فواصل موسیقی ایران.....	۹۴
ضمیمه	
پرسش‌های چهارگزینه‌ای.....	۱۲۵
پاسخ‌نامه‌ی تشریحی.....	۱۵۲